

Wat wordt verwacht van het RIVM?

- Adviesvraag (onder koepel van bredere COVID-19 adviesvraag)
- Concretisering van punten

Inzage in de samenstelling van de invulling adviesvraag

- Organisatie klankbordgroep op basis van adviezen van het RIVM

1 punt in samenstelling wat in klankbord groep: scenario's serologie en toekomst en beleidsvorming & tijdslijnen.

Perspectief en van welke factoren hangt het af.

Klankbordgroep

1. **Onderzoek: Inzicht over (internationale) kennis over de rol van antistoffen bij beschermende immuniteit en het stimuleren van onderzoek hiernaar.**
 - Aansturing ZonMW naar lacunes in kennis
 - Advisering aanpassing beleid (brug tussen kennis en maatschappij)
 - Coördinatie inzet Wantai

2. **Innovatie: (Internationale) ontwikkeling van methodes om serologische bepalingen te doen en toepasbaarheid in de maatschappij.**
 - Nieuwe testen in de gaten houden
 - Coördinatie validatiegegevens
 - Rol voor TNO??

3. **Maatschappij: Wat leeft er in de maatschappij en hoe kunnen we aan de behoefte voldoen (beter communiceren/beschikbaar stellen serologische testen)**
 - Gedragsonderzoek

VWS:

- Periodiek overleg met RIVM over SvZ
- Vormgeving beleid op basis van info van RIVM
- Nadenken vormgeving klankbordgroep om ideeën en beleidswijzigingen te pitchen.

Over alle drie deze sporen gaan we in gesprek met het RIVM en beoordelen hoe ze ons hierbij kunnen helpen. Om hier betrokken bij te blijven en een eigen zijwind van VWS te behouden, wil ik voorstellen dat het testteam periodiek in gesprek blijft met het RIVM om over ontwikkelingen op al deze gebieden op de hoogte te blijven. Daarnaast behoort het tot de taken van het testteam van

VWS om wanneer nodig overleggen te plannen met andere beleidsdirecties om op de hoogte te blijven van wat er speelt in de maatschappij (denk aan de gesprekken met de koepelorganisaties en de bonden).

Dank voor je reactie. Ik snap je zorgen en wil mijn reactie context geven door kort samen te vatten wat de verwachtingen van serologische testen in het begin van de crisis waren en de (summiere) rol die ze uiteindelijk kunnen hebben in het testbeleid door de kennis die er is.

Door parallellen te trekken met moleculaire diagnostiek, hebben serologische testen vanaf het begin veel aandacht gekregen. Waar moleculaire testen essentieel zijn voor het indammen van virusuitbraken, zouden serologische testen onder andere mogelijk een rol kunnen gaan spelen bij risico-verkleining van herinfecties en dus ook de exit-strategie. Men sprak over bescherming tegen herinfectie/ besmettelijkheid door de opbouw van antistoffen door het doormaken van COVID-19 en mogelijke populatie-immuniteit als maar genoeg mensen geïnfecteerd zouden zijn dat zou samenvallen met een mooie antistofresponse.

Gaandeweg is het potentieel van deze testen bijgesteld. Gebrekkige kennis over dit nieuwe virus (en lange duur om meer kennis te verkrijgen) en al aanwezige kennis over luchtweginfecties (waarbij antistoffen maar beperkte bescherming biedt) ondersteunen geen (betrouwbare) rol van serologische testen bij een exit-strategie. De taskforce serologie heeft over dit onderwerp aangegeven dat het nog lang zal duren voordat er meer inzicht zal zijn in de rol van antistoffen bij beschermende immuniteit. Daarnaast wordt ook door ECDC geconcludeerd op basis van sero-epidemiologische studies (zoals verricht door Sanquin en het RIVM) dat er in ieder geval deze winter nog geen sprake zal zijn van populatie-immuniteit (als dat al kan door de waarschijnlijke beperkte duur en effectiviteit van immuniteit bij dit virus).

Toch hebben we herhaaldelijk signalen gekregen van de behoefte die zou leven in de samenleving naar meer duidelijkheid en dat we die zouden kunnen leveren door het beschikbaar stellen van serologische testen. Deze behoefte hebben we verder proberen te duiden door in gesprek te gaan met de relevante stakeholders (koepelorganisaties en bonden in de zorg). Zoals gemeld in de stuurgroep, geven zij aan dat door de beperkte kennis die er is, zij geen rol zien voor de inzet van serologische testen. Wat hieruit toch weer duidelijk wordt is dat mensen grote behoefte hebben naar duidelijkheid, maar dat serologische testen hier op dit moment niet bij kunnen helpen.

Al met al kan geconcludeerd worden dat we initieel grote verwachtingen hadden over inzet van serologische testen, maar dat hier op dit moment niet aan voldaan wordt en de waarde en rol van serologische testen in het testbeleid klein is. Het is wel belangrijk dat we hier bovenop blijven zitten en zorgen dat we snel meer duidelijkheid kunnen creëren door kennis te vergaren. Hiervoor zijn en blijven er 3 sporen die we nauwlettend in de gaten moeten houden.

Nu geen aanleiding om op dit moment snel verandering in beleid. Wel in de gaten houden.

- Wat leeft in de maatschappij
- Innovatie – TNO een rol op innovatie in serologie?
- Wetenschap

Inzicht in rol antistoffen bij opbouw immuniteit – RIVM

Via IZ en internationale overleggen – ontwikkelingen beleid en inzichten internationaal – RIVM?

Inzichten in gedragsreactie/verandering en kennis over testen– RIVM quantitatief

Wij de maatschappelijke behoefte en afstemming & sentimenten in maatschappij – VWS

Vertaalslag inhoudelijk naar beleid – RIVM (verzoek meer maatschappelijk – beleidskant advies invulling geven)

Ontwikkeling in innovatie in kaart houden –

Vragen aan (10)(2e) wat er nog mist?

Wat we nu weten, doen we.

(10)(2e) Toelichten wat nu verhaal is. Internationaal als voorbeeld worden gezien. We halen er het meeste uit. Ontwikkelingen in de gate houden. Te grote rol toebedeeld. Te veel vergelijking moleculaire diagnostiek. Steeds duidelijker dat het niet heel veel toegevoegde waarde. Waarschijnlijk niet volledige immuniteit. Waarde stuk minder groot.

Terugkerend overleg met RIVM –

De vorm: overkoepelende afspraak – geen los klein kennisvraagje.

Naar (10)(2e)

Toelichten verhaal en dat het potentie die werd gezien groter is dan dat het te bieden heeft.

20200610 Overleg vormgeving serologie:

De Taskforce serologie

- Inhoudelijke functie
- Uitzoeken toepassing serologie in beleid – advisering afgerond met de kennis van nu
- Inhoudelijk advies verzorgd
- Kan in huidige vorm worden afgesloten

VWS gaat duidelijke adviesvraag formuleren en neerleggen bij het RIVM, waarin onder andere de volgende punten aan bod zullen komen, maar zal meer concrete vorm aannemen in overleg met het RIVM.

- Monitoren van (internationale) ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en toepassing van serologie in COVID-19 → up-to-date beeld hebben van de internationale SvZ
- Onderzoek naar immuniteit bij COVID-19 verrichten, stimuleren en rapporteren onder andere met behulp van de nationale voorraad
- Toekomstige rol serologie verschillende scenario's en advisering op beleid dat hiervoor nodig is.
 - o Gedrag/ethische aspecten gerelateerd aan serologie/serologische uitslag meewegen bij dit beleidsadvies
 - o Met draagvlak relevante stakeholders zoals leveranciers, laboratoria, betrokken doelgroepen.

Adviesvraag omschrijving voor RIVM

- Monitoren van (internationale) ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en toepassing van serologie in COVID-19 → up-to-date beeld hebben van de internationale SvZ
- Onderzoek verrichten en stimuleren naar immuniteit bij COVID-19
- Toekomstige rol serologie verschillende scenario's en advisering op beleid dat hiervoor nodig is.
- Gedrag/ethische aspecten gerelateerd aan serologie/serologische uitslag – duiding maatschappelijke behoefte (aan informatie)

Taken omtrent serologie:

1. Verzamelen en delen van data over prestatiekenmerken van serologische tests die in het laboratoriumnetwerk uitgeprobeerd zijn. Dit is een doorlopende actie die getrokken wordt door RIVM. Dit sluit aan bij de rol van RIVM als WHO referentielaboratorium, in andere internationale netwerken en als expert laboratorium. Voorstel is daarom om deze activiteit vanuit **het RIVM voort te zetten**.
2. Logistieke vragen over serologie zijn weinig aan de orde, anders dan de huidige voorraad Wantai testen. Mocht dit in de toekomst relevant worden, dan ligt het voor de hand om deze bij de LCDK of LCH te beleggen. Er is besloten om niet centraal serologische testen in te kopen, dus uitbreiding taskforce met logistieke tak is niet logisch. **Praktijkvragen zoals benoemd door (10)(2e) moeten volgens mij in het veld (VMML, NVMM) worden opgepakt.**

3. Brede inhoudelijke ondersteuning over immuniteit. Dit betreft een kennisvragen die via de normale wegen van opdrachtverstrekking aan **het RIVM of via ZonMW kunnen lopen**.
4. De rol van serologie bij BCO en uitbraken is een vraag **voor het OMT**.
5. Gedrag/ethische vraagstukken rondom serologie. **De RIVM gedragsunit** lijkt de aangewezen partij om hier een rol in te spelen. Deze unit heeft een wetenschappelijke adviesraad waar diverse expertises vertegenwoordigd zijn.
<https://www.rivm.nl/onderzoek/gedrag/wetenschappelijke-adviesraad-corona-gedragsunit>
6. Zoals ook in de LCT gerapporteerd houdt (10)(2e) via haar netwerk internationale ontwikkelingen op het gebied van serologie in de gaten. In combinatie met de input van VWS IZ hebben jullie dan een compleet beeld.

Toekomstig beleid/punten die aan de orde gaan komen:

- **Besteding voorraad Wantai**
 1. ZonMW aanvraag nog gaande – RIVM the lead?
 2. Serologisch testen omkaderde groep in context onderzoek
 3. Rol van de taskforce? Inhoudelijk advies is al gegeven, dus meer logistiek van aard.
- Toekomstig verder tegemoetkomen maatschappelijke behoefte door **bv studies die aantonen dat dat beschermende immuniteit mogelijk is door COVID-19 door te maken:**
 1. Is dit scenario al voldoende in kaart gebracht?
 2. Keuze en vormgeving mogelijk meer logistiek van aard en afhankelijk van beleid.
 3. **Tegen die tijd naar kijken, kan het RIVM.**
- Ontwikkelingen op gebied **sneltesten/zelftesten**
 1. Is dit scenario al voldoende in kaart gebracht Indien bredere inzet mogelijk is?
- Vaccins komen op de markt
 1. Rol voor serologie? Is dit scenario al in kaart gebracht?

Aangegeven in welke context serologie kan worden gebruikt. Advies wordt in 3 talen vertaald van de taskforce.

Input voor individuele diagnostiek, subpopulatiestudies en onderzoek.

- Invulling subpopulatie studies: handelingsperspectief: uitslag communiceren –
 1. Sub-populaties individueel en onderzoeken.
 2. Individueel: maatschappelijke behoefte.
- Ruimte tussen beleid en adviseren – Zegt (10)(2e)
- Wij lopen vooraan, niet op sentimenten reageren.
 1. Definitief beslissing.
- Wat kan aanleiding zijn om **advies te**
- **Er is een groot grijs gebied.**

Nu vooral een **niet verhaal**.

- Waakt kwaliteit.

Het verhaal naar de samenleving mist.

Adviseren over hoe de toekomst eruit gaat zien.

Onderdeel verhaal: internationaal voorop lopen. Wat zijn potentiële scenario's?

1 van de eerste met seroprevalentie onderzoek

- Respiratoire studies speelt serologie een rol.

Niet als kip zonder kip - beleid

Communicatie over intelligent beleid.

(10)(2e) : taskforce serologie te nauw: bredere groep.

(10)(2e) polder model wel goed.

Advies graag breedgedragen waarbij heel breed partijen bij betrokken worden.

- **Behoeftte aan Verhaal.**
- **Behoeftte aan kennisontwikkeling**
- **Adviezen gedragen adviezen**
 1. Stakeholder bijeenkomst.
 2. Is daar het OMT voor?
- **Taskforce in huidige vorm niet nodig.**

Aansluiting taskforce en VWS

Nog steeds in groot grijs gebied.

Vanuit inhoudelijke kant kunnen

Klinische kant eerder betrekken.

- Naast behoefte VWS
- Ook praktisch ingestelde tafel.
- Als het die kant op gaat, waar moeten we ons op anticiperen.
- Op dit moment vrije markt.

Binnen grijs gebied

- Betrekken stakeholders.

Kennisvragen vanuit VWS voor het RIVM: projectgroep oprichten met relevante stakeholders.

(10)(2e) Nadenken over andere stakeholdertafel voor (10)(2e) waar informatie gehaald kan worden.

(10)(2e) : Een tafel om dingen te bespreken.

- Implementatie MDR en IVD: Directie GMT: informatiebijeenkomst.

Webinar

Stakeholder contact onderhouden lastig voor VWS. Bv

(10)(2e): crisis is voorbij, taskforce niet meer nodig. Serologie taskforce opheffen. En specifieke vragen uitleggen / webinars bij het RIVM.

(10)(2e) is er voor serologie nog iets specifiek nodig?

In afstemming met? Maatschappelijk aspect meenemen in advies – de breedte van de kennisvraag.

Beter naar buiten toe uitstralen.

Maatschappelijk draagvlak is 1 ding.

- Kaartenbak nodig. – vlieg op de muur.

Hoe kennisvraag inregelen via (10)(2e) maar vormgeving vanuit VWS – wat willen we precies weten.

Behoeft aan verhaal – hoe raakt dit het verhaal. (nog 1 keer goed communiceren) Voorzet vanuit RIVM. → worden vervolgvragen opgesteld.

Duidelijkheid taskforce:

De taskforce serologie wordt omgevormd om adviezen te geven die nodig zijn voor het beleid:

- *Naast inhoudelijke deel van taskforce ook logistieke poot betrekken bij advisering.*
 - *Logistieke poot – eventueel een rol voor uitbreiding serologie?*
 - *Kan opgepakt worden door LCDK?*
- *Aanschakeling medisch/ethicus/filosoof voor ethische vraagstukken*
 - *Eventueel toekomstige rol in uitbreiding serologie?*
 - *Kan vervuld worden door RIVM Gedragsunit?*
- *Aanschakeling gedragswetenschapper(s) vanwege effect serologiebeleid op gedragsveranderingen die gevaarlijk voor de maatschappij zouden kunnen zijn.*
 - *Kan vervuld worden door RIVM Gedragsunit?*
- *Voor inventarisatie vraag vs aanbod voorraad rol LCDK*
 - *Op dit moment niet nodig*
- *De Taskforce serologie zal internationale initiatieven voor grootschalige inzet van serologie in de bevolking in de gaten houden en hierover rapporteren.*
 - *Doet (10)(2e)*